

Bölüm 2

DALAK HİSTOPATOLOJİSİ

Gül Emek YÜKSEK²

GİRİŞ

Dalak, karın sol üst kadranda, midenin arkasında, diyaframın hemen üzerinde yerleşim gösteren en büyük lenfoid organdır (1).

MAKROSKOPİK ÖZELLİKLER

Periton ile kaplı düz bir kapsül ile çevrili fasulye şeklindedir (2). Erişkinlerde ağırlığı genellikle 150-250 gr arasındadır; ancak sıklıkla ileri yaşlarda, oldukça küçülür (2). Yakın zamandaki bulgular inme geçiren hastaların bir kısmında sitokin seviyelerinin artmasıyla birlikte dalak hacminde küçülme olduğunu göstermektedir (3). Dalak kapsülü hilusta daha kalındır, buradan arterler ve eşlik eden sinir lifleri dalağa giriş yaparken venler ve lenfatik damarlar dalaktan çıkar (4). Dalak yüzeyi nedeni bilinmemekle birlikte fibrotik ve hatta kalsifiye plaklar ile kaplı olabilir. Dış yüzünde klinik önemi olmayan çok sayıda oluk görülmesi de nadir değildir. Kesit yüzünde, kırmızı pulpa ve küçük (2mm veya daha küçük çapta) nodüllerden oluşan beyaz pulpa ayırt edilebilir (2).

Fonksiyon

1. Kanın filtrasyonu. Kapillerler tarafından marjinal sinüslere taşınan antijenler, makrofaj ve dendritik hücreler tarafından ortadan kaldırılır.
2. Lenfosit üretimi (lenfopoezis). Hem T hem de B lenfositler dalakta aktive edilir.
3. Yıpranmış kırmızı kan hücrelerinin imha edilmesi. Dalakta ve kemik iliğinde gerçekleşir. Eritrositler ortalama 120 günlük yaşam süresinin sonunda glikokalikslerden terminal siyalik asit rezidülerini kaybeder ve böylece uzaklaştırılması gereken hücre olarak tanınır. Ayrıca daha az esnek ve kırılabilir hale gelir.

² Uzm. Dr., Mardin Devlet Hastanesi Patoloji Bölümü, gulemeky@gmail.com

görünür. Kırmızı pulpada genişlemiş kordonlar nedeniyle izlenen belirgin genişleme karakteristiktir (10). Bu köpüksü makrofajlar ayrıca Tay-Sach hastalığı, kronik granülomatöz hastalık ve talasemide görülebilir (12).

KAYNAKLAR

1. Ovalle WK, Nahirney PC. (2013). Lymphoid system. Saunders (Ed). İçinde (s. 195-212) Netter's Essential Histology. Philadelphia: Elsevier.
2. Han J, Van Krieken JM, Orazi A. (2020). Hematopoietic System. Mills SE. (Ed). İçinde (s. 799-812). Histology for Pathologists. Philadelphia: Wolters
3. Vahidy FS, Parsha KN, Rahbar MH, et al. Acute splenic responses in patients with ischemic stroke and intracerebral hemorrhage. J Cereb Blood Flow Metab 2016;36:1012-1021.
4. Gartner LP. (2017). Lymphoid (Immune) System. Mincher A (Ed). İçinde (s.311-344) Textbook of Histology. Batimore: Elsevier.
5. Paulsen DF. (2010). Lymphoid System. İçinde Histology&Cell Biology: Examination&Board Review. New York:Lange. ebook
6. Gartner LP, Hiatt JL. (2011). Lymphoid (Immune) System. Cicalese B (Ed). İçinde (s. 168-187) Concise Histology. Philadelphia: Elsevier.
7. Lowe JS, Anderson PG, Anderson SI. (2020). Immune system. Natarajan U (Ed). İçinde (120-139). Stevens and Lowe's Human Histology. Philadelphia: Elsevier.
8. Mescher AL. (2018). The Immune System and Lymphoid Organs. Weitz M, Kearns B, Boyle P. (Ed). İçinde. Junqueira's Basic Histology: Text and Atlas. New York: McGraw-Hill.
9. Barbara Y, O'Dowd G, Woodford P. (2014). Immune System. Churchill Livingstone (Ed). İçinde (s.197-223). Wheather's Functional Histology. Philadelphia:Elsevier
10. Wilins BS. (2019). Lymph Nodes and Extranodal Lymphoid Tissue, spleen and thymus. Cross SS. (Ed). İçinde (s 524-549). Underwood's Pathology a Clinical Approach. Philadelphia: Elsevier.
11. Kumar V, Abbas AK, Aster JC. (2015). Disease of White Blood Cells, Lymph Nodes Spleen and Thymus. Kumar V, Abbas AK, Aster JC. (Ed). İçinde Robbins and Cotran Pathologic Basis of Disease. Canada:Elsevier
12. Arber DA. (2018). Spleen. Goldblum JR, LAmps LW, McKenney JK. et al. (Ed). İçinde (s1632-1657). Rosai and Ackerman's Surgical Pathology. Philedelphia:Elsevier
13. Burke JS. (2015). Hematopoietic and Lymphatic Systems. Mills SE, Greenson JK, Hornick JL. et al. (Ed). İçinde (s817-848). Sternberg's Diagnostic Surgical Pathology. Lippincott Williams&Wilkins